

Seria

RECITALURI ȘI CONCERTE CAMERALE
la Sala Mare a Ateneului RomânOrchestra Barocca di Venezia,
în căutarea perfecțiunii stilistice

La începutul lunii septembrie, farmecul inconfundabilei Regione del Veneto urma să se transforme, pentru mine personal, într-o amintire multicoloră pe care aveam s-o arhivez pentru a o derula ulterior, cadru cu cadru, într-una din puținele clipe de relaxare. Ratasem deja, în tumultul aventurii venețiene,



o întâlnire cu *Anotimpurile* lui Vivaldi în versiunea semnată de Virtuosi di Venezia, și o alta, cu titluri reprezentative din repertoriul baroc și de operă, redactate – în costume de epocă – de către I Musici Veneziani... Legea compensației a făcut, însă, ca Festivalul Internațional "George Enescu" să aducă pe scena Ateneului Român, la doar două zile de la reîntoarcerea mea în țară, **Orchestra Barocca di Venezia / Venice Baroque Orchestra**, fondată și condusă – pe parcursul celor două decenii de existență – de către remarcabilul clavicinist Andrea Marcon.

"Muzica instrumentală are multe în comun cu limbajul vorbit", afirma, într-un interviu, același Andrea Marcon; și dacă, pentru compozitorii baroci, "articulația era o bază foarte importantă", în acea vreme "sunetele trebuiau cântate ca și cum ar fi silabe ale unor cuvinte". Mergând pe ideea că spectatorului – fie el și nespecialist – ar trebui să i se inoculeze capacitatea de a recunoaște specificitatea unei anumite arii stilistice, preocuparea muzicianului italian s-a îndreptat, și în cazul concertului "de la miezul nopții" de 3 septembrie, către instaurarea și păstrarea – la nivel de ansamblu – a omogenității rostirii sonore.

Derularea programului exclusiv händelian a cuprins trei Concerti grossi (*Concerto grosso în Si bemol major op. 3 nr. 2*, *Concerto grosso în Sol major op. 6 nr. 1* și *Concerto grosso în la minor op. 6 nr. 4*), Uvertura la opera *Ariodante* și câteva arii – din operele Giulio Cesare în Egitto ("*L'angue offeso*" și "*Se pietà di me non senti*"), *Agrippina* ("*Ogni vento*" și "*Pensieri, voi mi tormentate*"), *Rinaldo* ("*Cara sposa*" și "*Venti, turbini*"), *Alcina* ("*Verdi prati*") și *Ariodante* ("*Dopo notte*"), care au valorificat din plin disponibilitățile expresive ale mezzosopranei Magdalena Kožená. Stăpânind în detaliu particularitățile tehnicii vocale derivate din tipologia stilistică a operelor lui Händel, Magdalena Kožená și-a etalat strălucit calitățile, de la agilitatea

ordonării impecabile a secvențelor silabice până la autenticitatea trăirii fiecărui discurs sonor, ce rezuma afectiv spectrul de stări și emoții pe care le parcurg, în anumite momente ale existenței lor, personajele interpretate. Din multitudinea virtuților mezzosopranei ar mai fi de menționat ampla respirație, fără cusur, în decursul căreia și-a conturat fioriturile, dinamismul frazării structurate inteligent, cu acea lejeritate creatoare de atmosferă caracteristică marilor personalități artistice, viabilitatea agogicii, potențialul dramatic al accentelor și, în unele cazuri, surprinzătorul relief al metamorfozelor caracterologice cu care și-a investit rolurile abordate.

Evoluând de sine stătător – în Concerti grossi – sau replicând prompt traseului solistic al Magdalenei Kožená, **Orchestra Barocca di Venezia** și-a dezvăluit treptat atuurile, răspunzând fermității gestului dirijoral prin construirea unui edificiu fonic de cea mai pură factură stilistică, acuratețea ornamenticii, sincronicitatea atacurilor și a finalurilor, coordonarea disciplinată a frazării ori variabilitatea perfect justificată a bogatului arsenal de nuanțe fiind doar câteva atribute care i-au marcat traiectoria interpretativă.

Ca o ofrandă finală, Magdalena Kožená și-a dorit să dăruiască publicului, în bis, o pagină splendidă din opera lui Antonio Vivaldi, "*La verità in cimento*": aria "*Solo quella guancia bella*", care i-a prilejuit un joc rafinat cu expresivitatea versurilor, o demonstrație în plus a bucuriei de a cânta, împărtășită din toată inima nouă, celor care i-am răspuns, firesc, cu ropote de aplauze.

Loredana BALTAZAR

Sir Bryn Terfel, cuceritorul

Organizatorii Festivalului George Enescu s-au descurcat de minune în privința înlocuirii recitalului celebrului pianist Lang Lang, indisponibil. Au ales să invite un artist la fel de faimos, bas-baritonul galez Bryn Terfel, de peste 25 de ani vedetă a marilor scene de operă, a podiumurilor de concert, stăpânul unui repertoriu impresionant.

Pentru București, pentru sala Ateneului Român, s-a fixat la un program eclectic, contrastant, alcătuit din piese deloc

Malcolm Martineau, Bryn Terfel



cunoscute la noi, inspirate de folclorul ținutului natal, cărora le-a adăugat lieduri romantice germane și un omagiu adus baritonului american John Charles Thomas (1891-1960), popular în țara sa natală, dar cvasi-necunoscut în România.

Debutant ca bariton, Bryn Terfel a profitat de dimensiunea vocii și a adăugat rolurilor sale unele personaje de bas, definindu-și acum „Fach”-ul ca bas-bariton.

Într-adevăr, ca și alură, glasul galezului este un colos impunător, monolitic, sudat, închegat, ceea ce înseamnă că posedă o rară egalitate între registre, într-un ambitus complet ce pornește de la sunetele grave consistente și până la cele acute. Țesăturile vocale ale partiturilor din program au fost centrale, în larga lor majoritate, au comportat doar trei-patru sunete înalte, însă cel din urmă (pentru „The Green Eyed Dragon” de Newman), fulminant, copleșitor, a zguduit Ateneul din temelii. Secretul carierei lui Bryn Terfel pornește de aici, din masivitatea glasului și din omogenitatea stupefiantă. Desigur, culoarea caldă, plămădirea cu sens a desenelor melodice, înțelegerea textului, expresivitatea amănunțită, nuanțele, tehnica respirației lungi s-au adăugat darurilor native și i-au configurat interpretarea.

Nu în ultimul rând, Bryn Terfel este un „charmeur”, un comunicator apropiat cu publicul căruia, la concert, i-a prezentat cu umor piesele mai puțin cunoscute și a interpretat ca un adevărat „showman” primul bis, cerut cu insistență, „If I were a rich man” din musicalul „Fiddler on the roof” de Jerry Bock.

Sunt convins că și serenada „Deh vieni alla finestra”, cântată de Don Giovanni în opera omonimă mozartiană, deși puternic parodiată (fapt rar întâlnit într-un asemenea ambient), a fost acceptată de puriști. Cuceritorul Bryn Terfel!



Czech Philharmonic Orchestra, dirijor Cristian Măcelaru, Valentin Răduțiu (Violoncel)

Primele trei piese au fost interpretate în limba galeză, cu expresii descriptive eroice surprinzătoare în „Cân yr Arad Goch” (Idris Lewis), dar gânditoare, susținute de rafinate moliciuni în pianissimo („Sul y Blodau” – Owen Williams) și articulări solide („Y Cymro” – Meirion Williams). Programul primei părți a continuat în limba engleză cu o selecție din „The songs of travel” de cunoscutul Ralph Vaughan Williams, pe versuri de Robert Louis Stevenson (patru lieduri în care remarcă merge către modelări ale desenului melodic, poetică îngemănată cu autoritatea cântului), urmată de un florilegiu aparținând ciclului tradițional „The Celtic Islands”, plin de contraste între amploarea sonoră, accentuată câteodată violent și tentele în „mezzavoce”. Paleta de culori a glasului lui Bryn Terfel pare fără limite. (Artistul a onorat și partea din public aflată în spatele său, pe scenă, oferindu-i cântecul „Suo Gân”).

Hotărât lucru, Terfel este un desăvârșit plastician, creator de imagini impregnate cu sentimente, fapt dovedit și prin tălmăcirea buchetului de cântece tradiționale galice (Bryan Davies), prin opusurile lui Schumann (balada „Belsazar”, op. 57, liedul „Mein Wagen rollet langsam”, ambele pe versuri de Heine) sau Schubert (cinci lieduri). Subtilitățile au guvernat la tot pasul, cu inteligență.

Încheiată oficial cu selecția dedicată lui John Charles Thomas (Rasbach - „Trees”, Kelley - „Home of the range”, Malotte - Lord’s Prayer”, Newman - „The Green Eyed Dragon”), serata a fost o demonstrație de voce, artă și versatilitate. A acompaniat la pian, cu maximă implicare în textura sonoră, Malcolm Martineau, foarte cunoscut partener al multor vedete lirice.

După recital, reflectând la înzestrările de glas ale lui Bryn Terfel, la virtuțile sale interpretative, m-am gândit la rolul Oedipe. De ce n-ar face pasul?

Costin POPA

Concert extraordinar

Renumita Czech Philharmonic Orchestra din Praga (1896) a susținut - miercuri 6 septembrie a.c., un mare concert festiv la Ateneul Roman, sub bagheta celebrului dirijor american de origine română Cristian Măcelaru. Sala era arhiplină, cu un public nerăbdător, ce fremăta în așteptarea unui program de zile mari! În februarie 2012, dirijorul Cristian Măcelaru, înlocuindu-l în ultimul moment pe Pierre Boulez la pupitrul Orchestrei Simfonice din Chicago, s-a lansat extraordinar! În prezent, după diferite premii internaționale obținute, este dirijor al Orchestrei Simfonice din Philadelphia.

Ab initio, Orchestra Simfonică din Praga a interpretat cu multă pasiune și delicatețe *Suita a III-a*, în *Re Major op.27 Săteasca* (1938), de George Enescu, o trecere autobiografică peste timp, una dintre cele mai complexe compoziții, fiind și printre cele mai îndrăgite. Scrisă după *Simfonia a III-a* (1916-19) și opera *Cedipe* (1910-31), fragmentele melodice au puncte de plecare din melosul românesc, exprimate în limbaj personal, de felul celor din *Sonata a III-a pentru pian și vioară* și *Sonata a II-a pentru pian și violoncel*. Heterofonia conduce maniera polifonică a lucrării pe principiul desfășurării simultane. Dirijorul Cristian Măcelaru a construit magistral *Suita*, de la acorduri fine, ilustrând „trăire autentică în vis” - vezi și clusters pe alamă cu surdină, momente aproape onomatopeice - zborul cocorilor, etc., până la acordurile masive, gloriatoare, apoteotice, din finalul *Dansuri țărănești*. El a reliefat deosebit contrastele de lumină și întuneric focalizate pe diferite momente solo sau grupuri de instrumente, evidențiind transparență sonoră, rafinament și sensibilitate.

Ab secundo, tânărul violoncelist de origine română Valentin Răduțiu (München, 1986), laureat al concursurilor internaționale *Karl Davidov* din Riga, *George Enescu*, etc., cu un frumos, deja, palmares internațional de concerte - cântă pe un violoncel *Francesco Rugeri* (Cremona, 1686), ne-a convins în interpretarea *Concertului no.1 op.107* (1959), în *Mi bemol Major* de Dmitri Șostakovici. Considerat în perioada respectivă cel mai dificil concert pentru violoncel, scris pentru prietenul său Mstislav Rostropovich, lucrarea este construită pe tema derivată din numele compozitorului *DSCH*. Ideea revine obsesiv, pe tot parcursul lucrării - modificată chiar și în partea a II-a *Moderato*, dând concertului o organizare ciclică. Intervalele, ritmul și forma motivului sunt continuu distorsionate și re-formează întreaga lucrare. Mișcarea a treia - *Cadenza*, ce reprezintă o secțiune în sine, și a patra - *Allegro con motto* sunt cântate continuu, opusul terminându-se pe o sonoritate dată de timpani. Maniera deosebită de a exprima mesajul muzicii, măiestria tehnică și modul dinamic și plin de *pathos* exprimat, a câștigat simpatia publicului, care a izbucnit în aplauze.